

Ampütasyon Öncesi Çocuğun Bilgilendirilmesi

Bu belge afet bölgesinden kurtulan ve tedavi sürecinde ampütasyon gereken bir çocukla konuşacak kişiler için, çocuğu operasyon hakkında nasıl bilgilendirebileceğine ilişkin hazırlanmıştır. Yaşanan deprem ve yıkımlardan sonra sağ kalan kişilerin hastanelerde tedavi gördüğünü biliyoruz. Tedavi sürecinde bazı çocuklarda ve yetişkinlerde sağlıklarını korumak için ampütasyon (kol, bacak, parmak gibi uzuvların tedavi amacıyla kısmen veya tamamen sağlıklı bölgeden çıkartılması) kararı alınabiliyor. Bu sürece ilişkin çocuklara dair bilgilendirmelerin nasıl yapılacağı da önemlidir.

1

Öncelikle kendi duygunuzun farkında olun.

Bu durum herkes için çok üzücü ve beklenmedik olabilir. Üzülmemek, korkmamak gibi bir beklentiye girmek yerine duygunuzun farkında olarak ve bu duygunun doğal olduğunu bilerek ilerlemek daha yararlı olacaktır. Çocuklar duyguları anlama konusunda uzman gibidir. Yüz ifadeniz, ses tonunuz onlar için bazen sözcüklerden daha öncelikli olabilir.

Bu nedenle verdiğiniz bilgi kadar bilgiyi nasıl verdiğiniz de önemlidir.

2

Sürece ilişkin hem kendiniz bilgi edinebilirsiniz hem de çocuğa yaşına uygun olarak doğru bilgiyi aktarabilirsiniz.

3

Bilgi vermek her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatmak değildir. Kısa, net ve doğru bir bilgi verip sonrasında çocuğun sorularına göre devam edebilirsiniz. **Örneğin;**

“Şimdi sana sağlık durumunla ilgili üzücü bir haber vereceğim (Çocuğun hazırlanmasına alan açmak için). Tedavinin ilk basamağı olarak parmağını elinden ayırmamız gerekiyor çünkü artık onu kullanman mümkün değil ve bunu yapmamamız durumunda parmağının böyle kalması sana acı verir ya da elini kullanmanı engeller. Bu tedavi sonrasında o bölgeyi etkin bir şekilde kullanabilmen için başka tedaviler, yöntemler kullanılacak ancak ilk adım olarak bunun yapılması gerekiyor.”

Özellikle 12 yaş altındaki çocuklar için durumları somutlaştırmak önemlidir. Somutlaştırarak anlatma imkanınız olursa aşağıdaki örneği kullanabilirsiniz.

“Bak buralardan hep damarlar geçiyor, ama bazen buraya baskı olunca o damarlardaki akış duruyor. Burada çevrenizde serum hortumu vb varsa hortumu bükerek somutlaştırabilirsiniz. Bak gördün mü buralara şu an sıvı gitmiyor, akış durdu. Akış durunca da altta kalan, sıvı akmayan yerler zarar görür. O yüzden orayı bütünden ayırmamız gerekiyor.”

Örneğin;

4

Çocukların “Canım yanacak mı?, Acıtacak mı?” gibi kaygıları olabilir. Bu soruların cevabı net olmamakla birlikte ağrıyı hissetmemesi için sağlık çalışanlarının çaba sarf edeceği bilgisini verebilirsiniz. Tüm iletişim boyunca çocukların kullandığı kelimelere dikkat edilmesi, onlara anlatırken çocukların kullandıkları kelimelerin kullanılması sürecin anlaşılmasını kolaylaştırabilir.

“Ameliyat sürecinde ve sonrasında sağlık çalışanları ağrı- acı hissetmemen için ilaç verecekler.”

Ameliyatta lokal anestezi uygulanacak çocuklar için “Ağrı hissetmeyeceksin ama baskıyı hissedebilirsin.” diyebilirsiniz. Ameliyatta genel anestezi alacak çocuklar için ilaç uykusuna vurgu yapabilirsiniz. “Şimdi uyuyacaksın.” gibi genel bir ifadenin kullanılması çocuğun daha sonraki dönemde uykuyla olan ilişkisini zedeleyebilir. Bu nedenle ameliyat öncesi şu açıklama yararlı olabilir.

“Ameliyat sürecinde sağlık çalışanları ağrı/acı hissetmemen için sana ilaç verecekler ve bu ilaçla beraber sen uyuyacaksın. Bu normal bir uyku değil, ilaç verecekler uyuyacaksın ve sonrasında ilaç verecekler uyanacaksın.”

5

Çocuklar hem ameliyattan önce hem de sonrasında korktuğunu belirtebilir. Burada da korkmamasına ilişkin cesaretlendirmeler yerine korku hissetmenin gayet doğal olduğu bilgisini verebilirsiniz.

"Sen kocaman çocuk oldun", "Erkek adam ağlamaz, korkmaz" gibi ifadeler asla **KULLANILMAMALIDIR**.

Bunun yerine;

"Şu an korktuğunu biliyorum, görüyorum.", "Parmağını elinden ayırmak zorunda kaldığımız için çok üzgünsün." gibi ifadeler **KULLANABİLİRSİNİZ**.

6

Çocuklar tıpkı yetişkinler gibi bu durumu neden kendilerinin yaşadığını sorgulayabilirler. "Neden ben?", "Neden benim çocuğum?" gibi sorgulamalar görülebilir.

Özellikle okul öncesi çocukluk döneminde çocuklar benmerkezci düşünme tarzına sahiptir. Yaşanılan bu durumu kendi yaptıkları bir yaramazlıktan ya da yapmadıkları bir sorumluluktan dolayı (Oyuncaklarımı toplamadım ondan) yaşanabildiğini düşünebilirler. Bu yaş dönemindeki çocuklara bu durumun kendilerinin yaptıkları ya da yapmadıkları herhangi bir şeyden kaynaklanmadığı mutlaka söylemelisiniz.

"Şu an sağlıkla ilgili bu durumu yaşaman senin yaptığın ya da yapmadığın bir şeyden dolayı olmuyor."

7

Bundan sonrasına ilişkin bilgi vermek hem çocuğu hazırlayacak hem de olası kaygılarını dile getirmesine alan açacaktır.

"Parmağı, ayağı ya da kolu vb. olmadan yaşayan hem çocuk hem yetişkin pek çok insan var. Daha önceden de dediğimiz gibi bu duruma ilişkin farklı tedavi yöntemleri, yardımcı araçları (protez, koltuk değneği gibi) kullanmak için sağlık çalışanlarıyla beraber süreci yürüteceğiz. Bu durum alışma sürecinden sonra oyun oynamana, okula gitmene engel bir durum olmayacak ancak bazı şeyleri yapmanın yeni bir yolunu öğrenmek zorunda kalabilirsin. Bu biraz zaman alabilir. Bu sürede hem biz hem öğretmenlerin/ arkadaşların hem de sağlık çalışanları sana yardım edecek."

Çocuklarda ve genç/ergen yaş grubunda öfke, depresyon, içe kapanma gibi belirtiler gözlenebilir. Bu gibi durumlarda olabildiğince sabırlı ve kapsayıcı yaklaşmalısınız. Akıl verme, çözüm önerme, neşelendirmeye ya da kafasını dağıtmaya çalışma gibi yöntemler kullanmamalısınız. Önceliğiniz çocuğun duygularını anlama ve çocuğa anlaşıldığını hissettirmek olmalıdır.

Uzuv kaybı yaş döneminden bağımsız olarak kişi için bir kayıp ve “yas” sürecini beraberinde getirme riski taşır. Yas süreci kayıplar sonrasında verilen evrensel ve doğal bir yanıt olsa da, yas tutma biçimlerimizin parmak izlerimiz kadar kişisel olduğu unutulmamalıdır. Bu kayıp ve yas sürecinde çocuklar ve gençler sanki hiçbir şey yokmuş gibi davranabilirler, sizi duymuyor görünebilirler, çok öfkeli olabilirler ve öfkelerini analiz edip sebebini açıklayamadıkları için konuyla hiç ilgisi olmayan şeylere yoğun öfke sergileyebilirler, ya da her şeye mızızlanmak, sürekli uyumsuz, üzgün karamsar olmak gibi tepkiler verebilirler, bunların hepsinin yas tepkisi olduğunu bilmek gerekir.

Her bireyin yasa verdiği tepkiler ve şiddeti farklı olabileceğinden uygun desteğin sağlanması, gerekli durumlarda bireysel görüşmelerin ve psikolojik desteğin sağlanması önemlidir.